

**UNIVERSITATEA „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA
FACULTATEA DE ISTORIE, GEOGRAFIE
ȘI ȘTIINȚE SOCIALE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE**

**TEZĂ DE DOCTORAT
DOMENIUL ISTORIE**

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof. univ. dr. Gheorghe Onișoru

DOCTORAND:

Ilie Panaite

**SUCEAVA,
2025**

**UNIVERSITATEA „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA
FACULTATEA DE ISTORIE, GEOGRAFIE
ȘI ȘTIINȚE SOCIALE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE**

**BISERICA ADVENTISTĂ DE ZIUA A
ȘAPTEA DIN ROMÂNIA ÎN
PERIOADA 1918 - 1989**

**-Teză de doctorat-
(Rezumat)**

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof. univ. dr. Gheorghe Onișoru

DOCTORAND:

Ilie Panaite

**SUCEAVA,
2025**

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

ABREVIERI

INTRODUCERE

CAPITOLUL I – BISERICA ADVENTISTĂ DE ZIUA A ȘAPTEA DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

CAPITOLUL II – BISERICA ADVENTISTĂ DE ZIUA A ȘAPTEA DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA COMUNISTĂ

CAPITOLUL III – STUDIU DE CAZ - VIAȚA MEDICULUI ENE PAULINI

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

ANEXE

CUVINTE CHEIE:

Adventist, urmărire informativă, informator, manifestări ostile, manifestări dușmănoase, religie, supraveghere, securitate, tehnică operativă, prezbiter, medic, pastor, plan de măsuri, dosar de urmărire informativă, ofițer, percheziție, literatură religioasă, mistico-religios, școală, educație, student, biserică, cult, medicină, Nicolae Ceaușescu, Curierul Adventist, confesiune, Biserica Adventistă.

Rezumat

Cercetarea intitulată „Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România în perioada 1918 – 1989” își propune să examineze evoluția Bisericii Adventiste într-o perioadă marcată de schimbări politice, sociale și religioase. Această perioadă istorică, cuprinsă între cele două războaie mondiale, urmată de regimul autoritar și dictatura comunistă, a influențat libertățile individuale și confesionale ale cetățenilor români, inclusiv ale comunității adventiste.

Pe fundalul complex al Marii Uniri din 1918 și al consolidării statului român modern, Biserica Adventistă din România a trebuit să-și definească identitatea într-un cadru legislativ aflat în continuă transformare. Deși recunoscut treptat, mai întâi ca asociație religioasă, apoi ca un cult, adventismul a fost privit adesea cu suspiciune de autoritățile statului. Pentru că la conducerea Bisericii Adventiste au fost lideri dedicați acestui crez, care și-au bazat teologia pe Biblie și au crezut în libertatea conștiinței, în ciuda limitărilor și presiunilor, aceștia au reușit să transmită convingerile lor către cei din jurul lor dar mai ales către generațiile următoare.

După Marea Unire din 1918, România a devenit un stat cu o diversitate etnică și confesională pronunțată. În acest cadru, relația dintre stat și cultele religioase s-a aflat în centrul dezbaterilor sociale și legislative. Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, recunoscută oficial abia în anumite etape ale regimurilor succesive, a fost adesea privită cu suspiciune din cauza caracterului ei neoprotestant, dar și a unor convingeri Biblice considerate incompatibile cu ideologia statului modern ori, mai târziu, comunist.

Cercetarea noastră urmărește evoluția acestei biserici într-un context în care pluralismul religios a fost adesea confruntat cu tendințele hegemonice ale Bisericii Ortodoxe și cu politicile represive ale statului comunist. Sunt analizate, pe scurt, câteva momente importante din istorie precum adoptarea Constituției din 1923, Legea Cultelor din 1928, perioada interbelică, dar și deceniile de comunism în care activitatea religioasă a fost atent supravegheată, iar exprimarea convingerilor a fost sever limitată.

Studiul de față evidențiază atât persecuțiile și marginalizările suferite de Biserica Adventistă, cât și strategiile de supraviețuire, consolidare și contribuție la viața socială, educațională și spirituală din România. Printr-o cercetare atentă a contextului istoric, religios și legislativ, se conturează portretul unei comunități care, în ciuda presiunilor externe, și-a păstrat verticalitatea și convingerile religioase.

Obiectivul general al prezentei lucrări constă în analiza istorică și instituțională a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România în intervalul 1918–1989, perioadă caracterizată printr-o succesiune de regimuri politice distincte – monarhia constituțională, regimul autoritar carlist, dictatura militară antonesciană, regimul comunist – care au influențat în mod semnificativ viața religioasă a tuturor cultelor, în special a celor neoprotestante.

Obiectivele specifice urmăresc o analiză relației dintre Biserica Adventistă și statul român în diferitele regimuri politice ale perioadei studiate și investigarea legislației privind cultele religioase și a impactului acesteia asupra activităților și libertății religioase a Bisericii Adventiste.

Pentru atingerea acestor obiective, cercetarea se fundamentează pe următoarele ipoteze de lucru:

- Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea a fost percepută constant de către autorități ca un cult minoritar cu potențial destabilizator, ceea ce a dus la un regim de supraveghere și control disproporționat față de alte culte.
- În ciuda dificultăților impuse de legislație sau de presiunile ideologice, Biserica Adventistă a reușit să își conserve identitatea doctrinară și să își dezvolte o rețea de comunități locale relativ stabilă.
- Experiența Bisericii Adventiste în România se înscrie în logica mai largă a confruntării dintre religie și autoritarism, reflectând o formă particulară de rezistență spirituală într-un context neprielnic.

Importanța acestei teme derivă din faptul că libertatea religioasă, deși garantată prin documente fundamentale, a fost adesea supusă unor provocări în România secolului XX. Prezentul studiu nu își propune doar o reconstituire cronologică a evenimentelor, ci urmărește o evaluare critică a modului în care au fost aplicate principiile constituționale și internaționale privind libertatea de religie, în cazul unui cult minoritar precum cel adventist. Se va analiza legislația cultelor și se va evidenția relația dintre biserică și stat, supravegherea exercitată de autorități, precum și reacția comunității adventiste în fața acestor provocări.

Metodele utilizate în realizarea acestei lucrări se bazează pe o abordare interdisciplinară, pe analiza surselor istorice primare, a documentelor de arhivă, a legislației, a lucrărilor teologice și istorice, precum și a surselor oficiale și a studiilor de specialitate, dedicate domeniului religios. Sunt analizate și lucrări istorice generale prin care poate fi înțeles contextul mai larg în care s-a dezvoltat viața religioasă. A fost folosită și arhiva aparținând Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România, dar și documente aflate în arhiva organizației mondiale a acestei biserici, Conferința Generală.

Prin această cercetare, se dorește conturarea unei imagini cât mai fidele a realităților trăite de adventiști în România în secolul al XX-lea, subliniind contribuția lor la diversitatea religioasă și culturală a spațiului românesc.

Metodologic, cercetarea se bazează pe:

- **Metoda analizei istorico-critice și instituționale**, prin care se cercetează modul în care Biserica Adventistă a fost recunoscută, tolerată, marginalizată sau persecutată de regimurile succesive, dar și a unor evenimente importante din viața acesteia.
- **Analiza discursului ideologic și religios**, cu scopul de a evidenția tensiunile dintre mesajul spiritual adventist și ideologia regimurilor autoritare, în special a celui comunist.

Studiul despre Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România între 1918 și 1989 se înscrie în eforturile de explorare a istoriei religioase românești, în special a segmentelor marginalizate, ignorate sau deformate de narațiunile oficiale dominante, fie ele naționaliste (în perioada interbelică), autoritariste (în perioada carlistă și antonesciană), sau ideologice (în perioada comunistă).

Istoria Bisericii Adventiste din România este o cronologie a tensiunii dintre credință și putere, dintre loialitatea față de Biblie și constrângerile impuse de stat. Analiza acestui raport oferă o imagine fidelă a modului în care regimurile politice românești au tratat diversitatea religioasă și contribuie la înțelegerea unui model alternativ de raportare la autoritate și ideologie, înrădăcinat în convingeri religioase profunde.

Este o contribuție la o istorie pluralistă, democratică și incluzivă, care valorifică diferența confesională ca resursă de înțelegere, nu ca obstacol ideologic.

Pe plan confesional, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea reprezintă un model de coerență doctrinară și de credincioșie, chiar și în condițiile unei presiuni constante exercitate de autoritățile statului sau de alte culte dominante. Această poziționare i-a conferit o identitate religioasă distinctivă, dar și o vulnerabilitate structurală în fața autorităților. Promovarea valorilor educaționale, religioase sau de sănătate, nu reprezintă o opțiune, ci o misiune care

contribuie la dezvoltarea unei societăți mai bune. Toate acestea au făcut din adventism un model complet de viață, nu doar o simplă alegere religioasă.

Chiar dacă uneori apartenența la Biserica Adventistă a însemnat marginalizare, sprijinul oferit în cadrul intern a contribuit la atenuarea efectelor negative create de convingerile religioase. Prin rețelele clandestine de educare religioasă și de ajutor reciproc, rezistența în fața compromiterii a contribuit la promovarea adevăratelor valori morale.

În plus, caracterul internațional al Bisericii Adventiste (parte a unei structuri mondiale) a reprezentat un canal simbolic de contact cu lumea liberă, ceea ce a generat și o suspiciune suplimentară din partea regimului comunist.

Cercetarea evidențiază faptul că studierea Bisericii Adventiste în perioada 1918–1989 nu este o simplă explorare a unui cult religios, ci o fereastră analitică spre înțelegerea conflictelor dintre spiritualitate și ideologie, minoritate și majoritate, convingere și constrângere.

Putem afirma că istoria Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România este mai mult decât o istorie confesională. Este evidențiat curajul de a crede altfel, perseverența în fața ostilității, fidelitatea față de un ideal spiritual care transcende conjuncturile politice. Este, totodată, o contribuție importantă la patrimoniul religios și cultural al României moderne, o mărturie a diversității care definește cu adevărat o societate democratică.

Lucrarea invită la reflecție, dar și la recunoașterea sacrificiilor făcute de o comunitate marginalizată, recunoașterea rolului pozitiv al minorităților religioase în consolidarea unei societăți pluraliste și, nu în ultimul rând, recunoașterea faptului că libertatea religioasă nu este doar un drept garantat, ci o valoare care trebuie apărută în mod constant. În lumina acestor considerente, analiza de față devine nu doar relevantă din punct de vedere istoric, ci și necesară pentru o bună cunoaștere a istoriei unei biserici care, deși mică din punct de vedere numeric, a fost mare în convingere, demnitate și perseverență, în perioadele dificile din istoria României.

Având în vedere că subiectul este unul destul de vast, lucrarea de față pornește de la o abordare generală al vieții Bisericii Adventiste din România și se încheie cu un studiu de caz în care sunt exemplificate elemente de urmărire și represiune din viața unui membru al Bisericii Adventiste.

Lucrarea nu este exhaustivă în ce privește tema abordată. Documentele de arhivă studiate oferă și alte posibilități de abordare în această direcție. Au fost studiate doar dosarele pe care arhivele le-au pus la dispoziție pentru cercetare. Probabil că mai sunt documente în arhive, care nu au fost desecretizate și care nu pot fi studiate în prezent.

Această lucrare se dorește a fi nu doar o contribuție istorică, ci și un demers care evidențiază modul în care convingerile religioase pot constitui un suport al demnității umane în fața opresiunii. În acest sens, experiența adventistă în România oferă un exemplu elocvent despre puterea credinței ca mijloc de afirmare a libertății interioare, chiar și în cele mai ostile condiții politice.

Structura lucrării

Lucrarea este structurată pe trei capitole principale care urmează o succesiune cronologică și tematică, menită să pună în evidență etapele de dezvoltare, transformare și adaptare ale Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România, în raport cu contextul istoric general și cu politicile religioase ale statului român.

Primul capitol intitulat **Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România în perioada interbelică**, analizează perioada de după Marea Unire, când Biserica Adventistă a trecut printr-un proces de organizare administrativă și are rolul de a oferi o bază contextuală și instituțională pentru înțelegerea începuturilor oficiale ale adventismului în România. Sunt prezentate originile globale ale adventismului și introducerea sa în spațiul românesc prin pionierii misionari (Czechowski, Conradi). Este arătată organizarea internă a Bisericii după formarea României Mari, înființarea Uniunii Adventiste din România, primele comunități,

raportările oficiale către Conferința Generală. Pentru a înțelege mai bine cadrul istoric este necesar să privim la contextul juridic și confesional al perioadei – Constituția din 1923, Legea Cultelor din 1928, relația cu Biserica Ortodoxă dominantă. Apar tensiuni în relațiile cu autoritățile române, în special în ceea ce privește recunoașterea oficială. Totuși, în 1928, Biserica primește statutul de cult religios recunoscut. Chiar dacă a existat această recunoaștere, percepția statului și a societății față de adventiști, inclusiv prin documente oficiale a fost una a includerii în categoria sectelor cu influență străină. Analiza acestor date oferă o imagine a tensiunii constante între recunoașterea parțială și suspiciunea sistematică, care avea să se adâncească în perioada următoare.

Capitolul al doilea, **Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România în perioada comunistă**, prezintă o etapă marcată de regimuri autoritare și de o intensificare a controlului statului asupra cultelor religioase. Biserica Adventistă este afectată de politica antisectară a regimului antonescian, fiind suspendată în 1942. Au fost impuse măsuri represive: închideri de locașuri de cult, interzicerea activităților publice și tipărirea materialelor religioase. Cu toate acestea, activitatea bisericii nu a încetat complet. Organizarea întâlnirilor clandestine și menținerea legăturilor între membrii comunităților au fost parte a opoziției față de un regim dictatorial. Conducerea bisericii a făcut demersuri pentru reluarea legalității, inclusiv prin petiții și contacte cu autoritățile. Această perioadă a testat credința și solidaritatea internă a bisericii.

Constituția din 1938 a avut implicații serioase asupra cultelor minoritare, prin restrângerea drepturilor și libertăților. Mecanismele de supraveghere și control din timpul regimului de monarhie autoritară și a regimului antonescian, arată că libertatea religioasă a fost în mod sever restrânsă. Au existat cazuri de persecuție ale adventiștilor, arestări și închideri ale caselor de rugăciuni. Ascensiunea ideologiilor autoritare avea să se extindă și după cel de-al Doilea Război Mondial, culminând cu perioada comunistă. În perioada de tranziție a existat o stare de incertitudine pentru cultele religioase care a fluctuat între restricții și libertăți.

În această perioadă, Biserica Adventistă a fost supusă unor presiuni de uniformizare și loialitate ideologică, în pofida poziției sale non-politice. Se analizează adaptarea Bisericii Adventiste la regimul comunist, care a impus un control strict asupra activităților religioase. Nu trebuie pierdut din vedere persecuțiile, arestările și atitudinea colaborționistă dar și atitudinea de rezistență. Deși supravegheată atent de Securitate, Biserica Adventistă reușește să-și mențină funcționarea, chiar dacă într-un cadru limitativ. Se evidențiază activitatea de traducere și tipărire clandestină a literaturii religioase, precum și formarea liderilor spirituali în condiții dificile.

Un aspect major abordat este relația cu noile autorități politice și atitudinea Bisericii Adventiste față de schimbările ideologice. Aceasta a însemnat o adaptare formală pentru a nu intra în conflict direct cu regimul comunist. Perioada comunistă este investigată mai profund, având în vedere penetrarea cultului de către Securitate și infiltrarea informatorilor. Aceasta a însemnat o intensificare a controlului ideologic din partea autorităților prin toate mijloacele posibile. Rapoartele consistente ale Securității arată că reprimarea oricărei ideologii era tonul dominant al Partidului Comunist. A fost necesară o luptă spirituală tăcută, dar constantă, dusă de o comunitate nevoită să-și apere în tăcere libertățile și doctrinele cu o hotărâre de neclintit.

Al treilea capitol reprezintă un studiu de caz și prezintă biografia și activitatea remarcabilă a doctorului Ene Paulini, una dintre personalitățile importante ale Bisericii Adventiste din România. Acesta este descris ca un om profund credincios, cu o activitate medicală excepțională și cu o implicare susținută în viața spirituală și socială a comunității adventiste.

Ene Paulini s-a remarcat prin dăruirea sa profesională și prin devotamentul față de principiile creștine, chiar și în perioadele de persecuție și presiune politică. A fost un model de etică și rezistență morală în fața regimului comunist, păstrându-și convingerile și sprijinind nevoile spirituale și materiale ale celor din jur.

Capitolul scoate în evidență și suferințele prin care a trecut: exmatricularea din cauza apartenenței religioase, supravegherea constantă de către autorități și sacrificiile personale făcute pentru a-și păstra credința. Este menționată contribuția sa în educația tinerilor adventiști și în apărarea libertății de conștiință. Viața medicului Paulini este prezentată nu doar ca o biografie personală, ci și ca simbol al fidelității, perseverenței și curajului într-o perioadă istorică dificilă pentru Biserica Adventistă din România.

Cu opțiunile profesionale blocate, Ene Paulini a găsit modalități de a-și continua studiile și de a-și forma o carieră. După absolvirea Facultății de Medicină din Iași, împreună cu soția au fost repartizați în comuna Șuțești, județul Brăila, unde au lucrat o perioadă importantă, apoi prin concurs s-au mutat în Brăila. Aici a fost supus unei campanii de urmărire și defăimare, fiind considerat „suspect” din punct de vedere politic și ideologic. Infiltrarea informatorilor pentru a-i monitoriza predicile, activitatea profesională, dar și viața personală, arată că nu exista nici un respect pentru viața privată din partea regimului comunist. Unul dintre obiectivele strategice ale Securității era compromiterea sa religioasă și socială. În 1979 soția sa a fost supusă unui dosar penal fabricat, în care nu existau probe pentru acuzațiile aduse ci doar declarații obținute prin constrângere și șantaj.

Pentru că întreținea legături prin corespondență, cu persoane din străinătate, atenția Securității a fost foarte ridicată și a asociat aceste legături cu posibile contacte „subversive”. A fost considerat un „pericol”, deși era evident că era un om al păcii dedicat convingerilor religioase și carierei profesionale.

Ene Paulini a fost victima unui sistem opresiv care nu tolera independența morală sau religioasă. Dar, în același timp, a reușit să combine știința cu credința, medicina cu spiritualitatea, verticalitatea morală cu loialitatea civică. În mod emblematic, viața lui Ene Paulini arată că un destin individual poate reflecta tragedia, dar și demnitatea unei întregi comunități religioase. Viața lui este un simbol al unui alt tip de martiraj, nu cel spectaculos, ci acela lent, trăit zilnic prin integritate, muncă și credință. Destinul său reflectă soarta unei întregi generații de adventiști care nu s-au revoltat, dar nici nu s-au supus ideologic. El reprezintă rezistența prin profesionalism, prin etică și prin credință neafectată de teroarea statului.

Cazul medicului Ene Paulini ilustrează, într-o manieră concentrată, dilemele etice, sociale și religioase cu care s-au confruntat credincioșii adventiști în regimul comunist. Prin refuzul colaborării, prin respectarea Sâmbetei, prin verticalitatea sa profesională și morală, Ene Paulini a întruchipat o formă de păstrare a autenticității convingerilor și a credinței și a arătat că toate acestea nu pot fi suprimate de nici o autoritate omenească.

Viața lui confirmă că în mijlocul sistemelor totalitare, unde tăcerea este cumpărată cu avantaje materiale, încă pot exista oameni care aleg adevărul cu orice preț. Astfel, Ene Paulini nu este doar un personaj istoric, ci un model și o amintire vie în istoria spirituală a României.

Putem afirma că istoria Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România este mai mult decât o istorie confesională. Este o poveste despre curajul de a crede altfel, despre perseverența în fața ostilității, despre fidelitatea față de un ideal spiritual care transcende conjuncturile politice. Este, totodată, o contribuție importantă la patrimoniul religios și cultural al României moderne, o mărturie a diversității care definește cu adevărat o societate democratică.

Această lucrare invită la reflecție, dar și la recunoaștere: recunoașterea sacrificiilor făcute de o comunitate marginalizată, recunoașterea rolului pozitiv al minorităților religioase în consolidarea unei societăți pluraliste și, nu în ultimul rând, recunoașterea faptului că libertatea religioasă nu este doar un drept garantat, ci o valoare care trebuie apărută în mod constant. În lumina acestor considerente, analiza de față devine nu doar relevantă din punct de vedere istoric, ci și necesară pentru o bună cunoaștere a istoriei unei biserici care, deși mică din punct de vedere numeric, a fost mare în convingere, demnitate și perseverență, în perioadele dificile din istoria României.

Lucrarea se dorește a fi nu doar o contribuție istorică, ci și un demers care evidențiază modul în care convingerile religioase pot constitui un suport al demnității umane în fața opresiunii. În acest sens, experiența adventistă în România oferă un exemplu elocvent despre puterea credinței ca mijloc de afirmare a libertății interioare, chiar și în cele mai ostile condiții politice.

O concluzie importantă care se desprinde din această cercetare este că o biserică minoritară poate supraviețui și chiar prospera într-un regim opresiv dacă își fundamentează acțiunea pe valori solide, dacă dezvoltă mecanisme interne de solidaritate și dacă păstrează legătura cu o comunitate de credință globală. Succesul Bisericii Adventiste nu constă în evitarea suferinței, ci în capacitatea de a transforma această suferință în maturizare spirituală.

Istoria Bisericii Adventiste din România în perioada 1918 – 1989 este mai mult decât un caz de studiu religios; este o lecție de umanitate. Ea ne amintește că demnitatea umană și libertatea conștiinței pot fi păstrate chiar și în cele mai întunecate epoci. Această lucrare deschide și perspective de cercetare viitoare: asupra evoluției post-decembriste a cultului adventist, asupra memoriei colective a persecuției religioase sau asupra comparațiilor cu alte confesiuni în situații similare. În același timp, ea oferă un cadru interpretativ util pentru reflecția asupra valorii libertății religioase în societatea contemporană-nu doar ca drept formal, ci ca expresie a demnității umane și a libertății conștiinței.

În concluzie, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România a demonstrat, de-a lungul unui secol de încercări, că fidelitatea față de principiile spirituale, organizarea eficientă și solidaritatea comunitară pot transforma o minoritate religioasă într-un actor important al istoriei și culturii naționale. Această concluzie nu este doar o constatare istorică, ci și un apel la respect, toleranță și recunoaștere a contribuției tuturor confesiunilor religioase la pluralismul și coeziunea societății românești.

Mulțumiri

Este momentul să-mi exprim mulțumirea față de toți cei care mi-au oferit ajutorul și sprijinul pentru realizarea acestui demers științific. Accesul la Arhivele Naționale Istorice Centrale, Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității și Arhiva Uniunii de Conferințe a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea, mi-au permis o aprofundare detaliată a temei de cercetare, iar pentru aceasta sunt deplin recunoscător. Am întâlnit oameni amabili și competenți care m-au ghidat în studierea și cunoașterea documentelor din arhive și care mi-au deschis orizontul cercetării. Le mulțumesc pentru deschiderea avută față de mine și pentru ajutorul oferit.

Un mesaj special de mulțumire și de considerație este adresat domnului **Prof. Univ. Dr. Gheorghe Onișoru**, coordonatorul științific al acestei lucrări, care mi-a oferit un sprijin generos și necondiționat, o îndrumare de excepție prin care a manifestat un profesionalism de cel mai înalt nivel, pe tot parcursul realizării acestei lucrări științifice. Îi sunt recunoscător pentru metodele didactice folosite, pentru bunătatea și răbdarea pe care le-a avut cu mine în a mă îndruma, corecta și ajuta în această perioadă de cercetare. Mi-ați oferit o coordonare științifică extraordinară, fără de care nu ar fi fost posibilă finalizarea acestei lucrări.

De asemenea, mulțumesc membrilor comisiei de îndrumare: domnului **Prof. Univ. Dr. Ștefan Purici**, domnului **Prof. Univ. Dr. Habil. Florin Pintescu**, domnului **Lect. Univ. Dr. Vasile Demciuc**, pentru toate sugestiile oferite și pentru atenția acordată progresului cercetării, care au condus la definitivarea cu succes a studiului doctoral.

Îmi exprim mulțumirea față de membrii familiei mele și față de prietenii mei care au avut răbdare și care m-au încurajat și susținut în întregul proces de cercetare și care au contribuit la susținerea și finalizarea acestui demers.

Bibliografie

I. Izvoare documentare

I.1. Inedite

1. Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității,
2. Arhivele Naționale Istorice Centrale,
3. Arhiva Uniunii de Conferințe a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România

I.2. Edite

1. *Annual Statistical Report Year Ending December 31, 1912*, General Conference of Seventh-day Adventists, Takoma Park Station, Washington, D.C.
2. *Annual Statistical Report Year Ending December 31, 1913*, General Conference of Seventh-day Adventists, Takoma Park Station, Washington, D.C.
3. *Annual Statistical Report Year Ending December 31, 1914*, General Conference of Seventh-day Adventists, Takoma Park Station, Washington, D.C.
4. *Annual Statistical Report Year Ending December 31, 1920*, General Conference of Seventh-day Adventists, Takoma Park Station, Washington, D.C.
5. *Anuarul Istoriografic al României*, vol. I-V, coordonator Doru Radosav, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca, Cluj-Napoca, Argonaut, 2011-2015.

II. Instrumente de lucru (bibliografii, dicționare, enciclopedii, etc.)

1. Fortin, Denis, Jerry, Moon, *The Ellen G. White Encyclopedia*, Review and Herald Publishing Association Hagerstown, Maryland, 2013.
2. Galopantia, A., Georgescu, D.C., *Populația Republicii Populare Române la 25 ianuarie 1948*, București, Institutul Central de Statistică, 1948.
3. Giurescu, Constantin C., *Istoria României în date*, București, Editura Enciclopedică Română, 1971.
4. Mănuilă, Sabin, *Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930*, București, Editura Institutului central de statistică, 1938.
5. Murgescu, Bogdan, coordonator, *Istoria României în texte*, București, Editura Corint, 2001.
6. Sbârna, Gheorghe, Valentin Marin, *Dicționar general al Revoluției române din Decembrie 1989*, București, 2010.

III. Documente publicate

1. Abrudeanu, Ion Rusu, *Păcatele Ardealului față de sufletul vechiului regat: Fapte, documente și facsimile*, Cartea Românească, București, 1930.
2. Achim, Viorel, editor, *Politica regimului Antonescu față de cultele neoprotestante: documente*, Editura Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, Iași, Polirom, 2013.
3. Arhivele Naționale ale României, *Casa Regală, documente oficiale*, Inventar arhivistic, (1901-1930), Volumul II, București, 2004.
4. Arhivele Naționale ale României, *Casa Regală, documente oficiale*, Inventar arhivistic, (1930-1937), Volumul III, București, 2005.
5. Arhivele Naționale ale României, *Casa Regală, documente oficiale*, Inventar arhivistic, (1938-1947), Volumul IV, București, 2006.
6. Arhivele Naționale ale României, *Dudu Velicu, Biserica Ortodoxă în anii regimului comunist, însemnări zilnice II. 1948-1959*, București, 2021.
7. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului Comitetului Central al P.M.R., 1950-1951*, Volumul III, București, 2004.

8. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului Comitetului Central al P.M.R., 1952*, Volumul IV (partea I), București, 2006.
9. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului Comitetului Central al P.M.R., 1952*, Volumul IV (partea a II-a), București, 2007.
10. Arhivele Naționale ale României, *P.C.R. și intelectualii în primii ani ai regimului Ceaușescu (1965-1972)*, București, 2007.
11. Arhivele Naționale ale României, *Politica de cadre a Partidului Muncitoresc Român, 1948-1955*, București, 2006.
12. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri, Guvernarea Ion Antonescu*, vol. IV (iulie-septembrie 1941), Ediție de documente întocmită de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, București, 2000.
13. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri, Guvernarea Ion Antonescu*, vol. V (octombrie 1941-ianuarie 1942), Ediție de documente întocmită de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, București, 2001.
14. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri, Guvernarea Ion Antonescu*, vol. VII (mai-iulie 1942), Ediție de documente întocmită de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, București, 2003.
15. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri, Guvernarea Ion Antonescu*, vol. VII (august-decembrie 1942), Ediție de documente întocmită de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, București, 2004.
16. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri, Guvernarea Ion Antonescu*, vol. IX (februarie-decembrie 1943), Ediție de documente întocmită de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, București, 2006.
17. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri, Guvernarea Ion Antonescu*, vol. X (ianuarie-aprilie 1944), Ediție de documente întocmită de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, București, 2007.
18. Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri, Guvernarea Ion Antonescu*, vol. XI (mai-august 1944), Ediție de documente întocmită de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, București, 2008.
19. Banu, Florian, Liviu Țăranu, coordonatori, *Securitatea 1948-1989. Monografie*, vol. I, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2016.
20. Banu, Florian, Liviu Țăranu, coordonatori, *Securitatea 1948-1989. Monografie*, vol. II, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2023.
21. Constituția Republicii Socialiste România, București, Ed. Politică, 1965.
22. Constituțiunea din 1866, București, Editura „Viața Românească” S.A., 1922.
23. Constituțiunea, București, Imprimeria Statului, 1923.
24. Constituția Republicii Socialiste România, București, Editura Politică, 1966.
25. Dobre, Florica, (coord.), Neagoe-Pleșa, Elis, Pleșa, Liviu, *Securitatea: structuri-cadre: obiective și metode*, Volumul I, București, Editura Enciclopedică, 2006.
26. Dobre, Florica, (coord.), Neagoe-Pleșa, Elis, Pleșa, Liviu, *Securitatea: structuri-cadre: obiective și metode*, Volumul II, București, Editura Enciclopedică, 2006.
27. Documente ale Partidului Comunist Român. *Activitatea Ideologică și Politică-Educativă*, Editura Politică, București, 1972.
28. Gheorghe, Gheorghe, *Tratatele internaționale ale României 1921-1939*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
29. Gheorghe, Gheorghe, *Tratatele internaționale ale României 1939-1965*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.

30. Hamangiu, Constantin, Codul General al României, legi noi de unificare 1922-1926, vol. XI-XII, București, Edit. Libr. „Universala”, Alcalay&Co, (f.a.).
31. Idem, Codul General al României, legi uzuale 1926-1929, vol. XV-XVI, București, Edit. Libr. „Universala”, Alcalay&Co, (f.a.). Dănică, Petre, *Statutul PCR. Legea fundamentală a organizării și activității partidului*, Editura Politică, București, 1968.
32. Lemeni, Adrian, (coord.), *Viața Religioasă din România*, Ediția a II-a, București, Editura Bizantină, 2005.
33. Muraru, Ion, Iancu, Gheorghe, *Constituțiile României-Texte. Note. Prezentare comparativă*, Ediția a III-a, București, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, 1995.
34. Oprea, Marius, *Banalitatea Răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989)*, Iași, Polirom, 2002.
35. Păiușan, Cristina, *Biserica ortodoxă română sub regimul comunist: 1945-1958*, vol. I, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2001.
36. Sbârnă, Gheorghe, (coordonator), *Constituțiile României-Studii*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012.
37. Scurtu, Ioan, Dordea, Ioan, (coord), *Minoritățile naționale din România 1925-1931: Documente*, Arhivele Naționale, București, 1996.
38. Scurtu, Ioan, Dordea, Ioan, (coord), *Minoritățile naționale din România 1931-1938: Documente*, Arhivele Naționale, București, 1999.
39. Simedrea, Titu, *Patriarhia românească – acte și documente*, Tipografia cărților bisericești, București, 1925.
40. *** Tratatul de Berlin , Imprimeria Statului, Bucuresci, 1878, p. 10.

IV. Periodice

1. „Adeverul”, Anul XXXV, No. 11731, 1922.
2. „Adeverul”, Anul 36, No. 12144, 30 august 1923.
3. „Adeverul”, Anul 39, No. 13041, 24 iunie 1926.
4. „Adeverul”, Anul 40, No. 13307, 6 mai 1927.
5. „Adeverul”, Anul 45, No. 14800, 31 martie 1932.
6. „Adeverul”, Anul 49, No. 15822, 17 august 1935.
7. „Biserica și Școla”, Anul I, Nr. 1, 30 ianuarie 1877
8. „Biserica și Școala”, Anul LI, Nr. 14, 3 aprilie 1927, Arad.
9. „Biserica și Școala”, Nr. 40, Arad, 5 octombrie 1930.
10. „Buletinul Oficial”, Partea I, nr. 1 din 27 septembrie 1952.
11. „Buletinul Oficial”, Partea I, nr. 1 din 21 august 1965.
12. „Curentul”, Anul V, Nr. 1722, 14 noiembrie 1932.
13. „Curierul Adventist”, Anul XXVI, nr. 8, Decembrie 1948.
14. „Curierul Adventist”, Anul XL, nr. 1-2, 1962.
15. „Curierul Adventist”, Anul LXI, ianuarie – februarie 1983.
16. „Curierul Adventist”, Anul LXI, martie – aprilie 1983.
17. „Curierul Adventist”, Anul LXI, mai – iunie 1983.
18. „Curierul Adventist”, Anul LXI, septembrie – octombrie 1983.
19. „Curierul Adventist”, Anul LXIII, ianuarie – februarie 1985.
20. „Curierul Adventist”, Anul LXVI, martie-aprilie 1986.
21. „Curierul Adventist”, Anul LXX, nr. 12, 1993.
22. „Dimineața”, Anul XXVIII, No. 9008, 24 ianuarie 1932.
23. „Dimineața”, Anul XXVIII, No. 9013, 29 ianuarie 1932.
24. „Foaia poporului”, Anul 40, Nr. 5, duminică 31 ianuarie 1932.
25. „Glasul Bucovinei”, Anul XVI, No. 3970, marți 17 ianuarie 1933, Cernăuți.
26. „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 140, 26 septembrie 1920.

27. Idem, nr. 282 din 29 martie 1923.
28. Idem, nr. 31 din 10 februarie 1925.
29. Idem, nr. 97 din 6 mai 1925.
30. „Monitorul Oficial”, Parte oficială, nr. 4 din 5 ianuarie 1926.
31. „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 14 din 19 ianuarie 1928.
32. Idem, nr. 89 din 22 aprilie 1928.
33. Idem, nr. 126 din 12 iunie 1929.
34. Idem, nr. 159, din 21 iulie 1929.
35. Idem, nr. 193 din 24 august 1933.
36. Idem, nr. 42 din 20 februarie 1938.
37. Idem, nr. 133 din 14 iunie 1938.
38. Idem, nr. 161 din 15 iulie 1939.
39. Idem, nr. 205 din 5 septembrie 1940.
40. Idem, nr. 305 din 30 decembrie 1942.
41. Idem, nr. 157 din 9 iulie 1943.
42. Idem, nr. 202, din 2 septembrie 1944.
43. Idem, nr. 252, din 31 octombrie 1944
44. Idem, nr. 30 din 7 februarie 1945.
45. Idem, nr. 069 din 24 martie 1945.
46. Idem, nr. 205 din 10 septembrie 1945.
47. Idem, nr. 126 din 3 iunie 1946.
48. Idem, nr. 178, din 4 august 1948.
49. Idem, nr. 177 din 3 august 1948.
50. Idem, nr. 178 din 04 august 1948.
51. Idem, nr. 204 din 3 septembrie 1948.
52. Idem, nr. 87 bis din 13 aprilie 1948.
53. „Porunca Vremii”, Nr. 895, 21 octombrie 1937.
54. „Renașterea”, Nr. 25, 17 iunie 1928.
55. „Tempo”, Nr. 147, 24 decembrie 1933.
56. „Timpul”, Nr. 558, 20 noiembrie 1938.
57. „Universul”, Anul XLIX, No. 25, 27 ianuarie 1932, București.
58. „Universul”, Nr. 276 din 7 octombrie 1937.

V. Lucrări generale

1. Antoniu, George, *Respectarea legilor țării-cerință esențială a echității socialiste*, București, Editura Politică, 1973.
2. Berar, Petru, *Religia în lumea contemporană*, București, Editura Politică, 1976.
3. Berar, Petru, *Umanism și ateism*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
4. Berceanu, Barbu B., *Istoria Constituțională a României în context internațional*, București, Editura Rosetti, 2003.
5. Bodeanu, Florentina, „Proscrișii” – Secte și sectanți în România comunistă (1980-1989) în *Revista Bistriței*, XVII, 2003.
6. Boia, Lucian, *Romania: Borderland of Europe*, Reaktion Books, London, UK, 2001.
7. Boia, Lucian, *Strania istorie a comunismului românesc (și nefericitele ei consecințe)*, București, Editura Humanitas, 2016.
8. Bucur, Ion, *Cartea represiunii 1989*, București, Editura IRRD, 2014.
9. Bucur, Maria, *Heroes and Victims : Remembering War in Twentieth-Century Romania*, Indiana University Press , Bloomington, USA, 2009.
10. Budeancă, Cosmin, Olteanu, Florentin, *Stat și viață privată în regimurile comuniste*, Iași, Editura Polirom, 2010.

11. Bulei, Ion, *Scurtă istorie a românilor*, București, Ed. Medonia, 1996.
12. Caravia, Paul, Constantinescu, Virgiliu, Stănescu, Flori, *Biserica întemnițată. România 1944-1989*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 1998.
13. Chivu-Duță, Carmen, *Culte din România între prigonire și colaborare*, Iași, Editura Polirom, 2007.
14. Ciachir Nicolae, *Marile Puteri și România(1856-1947)*, București, Editura Albatros, 1996.
15. Cioroianu, Adrian, *Cea mai frumoasă poveste*, Volumul I, Ed. A 2-a, București, Curtea Veche Publishing, 2020.
16. Cioroianu, Adrian, *Nu putem evada din istoria noastră*, vol. II, București, Curtea Veche Publishing, 2013.
17. Ciubotaru, Ștefania, *Viața cotidiană la curtea regală a României (1914-1947)*, București, Editura Cartex, 2011.
18. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român, Ed. a 4-a, revizuită și adăugită*, București, Univers Enciclopedic Gold, 2010.
19. Corobca Liliana, *Controlul Cărții. Cenzura literaturii în regimul comunist din România*, București, Editura Cartea Românească, 2014.
20. Courtois, Stephane, Werth, Nicolas, Panne Louis-Jean, Paczkowski Andrezej, Bartosek Karel, Margolin Louis-Jean, *Cartea Neagră a Comunismului, crime, teroare, represiune*, București, Editura Humanitas și Fundația Academia Civică, 1998.
21. Dobrinu, Dorin, *Religie și putere în România: politica statului față de confesiunile (neo)protestante, 1919 – 1944 în Romanian Political Science Review*, vol. III, nr. 3, 2007.
22. Deletant, Dennis, *Ceaușescu and the Securitate: coercion and dissent in Romania, 1965-1989*, New York, Routledge, 2015.
23. Deletant, Dennis, *Hitler's Forgotten Ally : Ion Antonescu and his Regime , Romania 1940-1944*, London, UK, Palgrave Macmillan, 2006.
24. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, București, Fundația Academia Civică, 1997.
25. Deletant Dennis, *Teroarea Comunistă în România, Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948-1965* (Traducere Lucia Leuștean), Iași, Editura Polirom, 2001.
26. Dieaconu, Daniel, *Carol al II-lea: un Rege, un cult, o camarilă*, Târgoviște, Cetatea de scaun, 2018
27. Djuvara, Neagu, *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne*, București, Humanitas, 1995.
28. Drăgan, Iosif Constantin, *Istoria românilor*, București, Ed. Europa Nova, 1993.
29. Dumea, Claudiu, Religii, *Biserici, secte privite din perspectivă catolică*, Iași Sapienția, 2002.
30. Durandin, Catherine, *Istoria românilor*, Iași Institutul European, 1998.
31. Duțu, Alexandru, *Din istoria spiritualității românești: Secolul XIX-XX*, București, Editura Academiei Române, 2006.
32. Georgescu, Florin, *Societate și religie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.
33. Georgescu, Vlad, *Istoria românilor. De la origini până în zilele noastre*, Ediția a III-a, București, Humanitas, 1992.
34. Giurescu C. Dinu, (coordonator), *Istoria Românilor*, Vol. X, București, Editura Enciclopedică, 2013.
35. Giurescu C. Dinu, Ștefănescu Alexandru, Țiu Ilarion, *România și comunismul. O istorie ilustrată*, București, Editura Corint, 2010.
36. Giurescu C., Giurescu, C. Dinu, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, București, Editura Albatros, 1971.

37. Grigorescu, Liviu, *Politica de laicizare a slujitorilor bisericii și a credincioșilor* în Analele Sighet, Anii 1949-1953: mecanismele terorii, vol. 7, București, Fundația Academia Civică, 1999, p.35.
38. Grosu, Sergiu, *Calvarul României creștine*, Convorbiri Literare ABC Dava, (f.l.), 1992.
39. Grosu, Sergiu, *Spălarea creierului - Complotul psihopolitic al comunismului*, București, Editura Duh și Adevăr, 1998.
40. Guez, Oliver, (ed.), *Secolul dictatorilor*, București, Editura Humanitas, 2023.
41. Hitchins, Keith, *România: 1866 – 1947*, București, Editura Humanitas, 2013.
42. Hladchi-Bucovineanu, Petre, *Fațete reale ale sectelor religioase*, București, Editura Politică, 1983.
43. Ioanid, Radu, *The Holocaust in Romania: The Destruction of Jews and Gypsies Under the Antonescu Regime, 1940-1944*, Chicago, USA, Ivan R. Dee, 2000.
44. Ioanid, Radu, *Pogromul de la Iași*, Iași, Polirom, 2021.
45. Iorga, Nicolae, *Istoria învățământului românesc*, București, Editura Casei Școalelor, 1928.
46. Iorga, Nicolae, *Istoria poporului românesc*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985.
47. Iorga, Nicolae, *Istoria românilor*, București, Editura Enciclopedică, 2001.
48. Johnson, Paul, *O istorie a evreilor*, București, Editura Humanitas, 2019.
49. Kaplan, Robert D., *Balkan Ghosts: A Journey Through History*, New York, USA, St. Martin's Press, 2005.
50. Livezeanu, Irina, *Cultural Politics in Greater Romania: Regionalism, Nation Building, and Ethnic Struggle, 1918-1930*, Ithaca, USA, Cornell University Press, USA, 2000.
51. Lupaș, Ioan, *Istoria bisericii ortodoxe*, Ediția a 2-a, București, 1929.
52. Magherescu, George, *Adevărul despre mareșalul Antonescu*, Volumul I, București, Editura Păunescu, 1991.
53. Maiorescu, Titu, *Discursuri parlamentare cu priviri asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I*, volumul II, București, Editura librăriei Socec&Comp., 1897.
54. Marinescu, Aurel, *Instaurarea conducerii comuniste în România: mărturii: 1946-1953*, Câmpulung-Mușcel, Editura Sinergii, 2000.
55. Marx, Karl, Friedrich Engels, *Opere*, Volumul I, București, Editura de stat pentru literatură politică, 1957.
56. Montgomery, John Warwick, *Drepturile omului și Demnitatea umană*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2004.
57. Negoită, Florin, *Istoria statului și dreptului românesc*, București, Universul Juridic, 2011.
58. Nistor, Ion I., *Istoria românilor*, Volumul 1, București, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2002.
59. Nove, Alec, *Stalinism and after. The road to Gorbachev*, London and New York, Routledge, 1992.
60. Onișoru, Gheorghe, *Propagandă și contrapropagandă: Tema Colhozului (1944-1949) în Analele Sighet II, Instaurarea comunismului între rezistență și represiune*, București, Fundația Academia Civică, 1995.
61. Onișoru, Gheorghe, *"Stalin și poporul rus..." Democrație și dictatură în România contemporană. Premisele instaurării comunismului*, Volumul I, București, Corint, 2021.
62. Onișoru, Gheorghe, *"Stalin și poporul rus..." Democrație și dictatură în România contemporană*, vol.I-II, București, Corint, 2021.
63. Oprea, Marius, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității (1948-1964)*, Iași, Editura Polirom, 2008.
64. Pacepa, Ion Mihai, *Cartea neagră a Securității*, Volumul II, București, Editura Omega SRL, 1999.

65. Pecican, Ovidiu, *Istoria României-Stat și Cultură: 1866-2018: sinteză*, București, Cuantic, 2023.
66. Petcu, Adrian Nicolae (coordonator), *Partidul, Securitatea și Cultele 1945-1989*, CNSAS, București, Editura Nemira, 2005.
67. Petrescu, Dragoș, *Explaining the Romanian Revolution of 1989: Culture, Structure and Contingency*, București, Editura Enciclopedică, 2010.
68. Petriceicu-Hașdeu, Bogdan, *Istoria toleranței religioase în România*, București, Editura Saeculum, Chișinău, I.E.P. Știința, 1992.
69. Ploscaru, Ioan, *Desființarea Bisericii Greco-Catolice în Analele Sighet 6, Anul 1948 – Instituționalizarea comunismului*, București, Fundația Academia Civică, 1998.
70. Pop, Adrian, *Originile și Tipologia Revoluțiilor Est-Europene*, București, Editura Enciclopedică, 2010.
71. Pușcă, Benone, *Drept constituțional și instituții politice*, Ediție revăzută și adăugită, Galați, Editura Universitară Danubius, 2010.
72. Quimet, Gerard, *La nouvelle pensee-politique occidentale de l'U.R.S.S.*, în *Revue d'études comparatives Est- Quest*, vol.20, nr.3, 1989.
73. Rosefielde, Steven, Stefan Hedlund, *Russia since 1980. Wrestling with Westernization*, Cambridge University Press, New York, 2009.
74. Scurtu, Ioan, *Istoria României: 1918-1940*, București, Editura Universității din București, 2012.
75. Idem, Ion I. C. Brătianu. *Activitatea politică*, București, Museion, 1992.
76. Idem, *Istoria Contemporană a României (1918-2005)*, București, Editura Fundației România de Măine, 2005.
77. Sebestyn, Victor, 1989: *Prăbușirea Imperiului Sovietic*, București, Editura Litera, 2020.
78. Silveșan, Marius, *Bisericile creștine Baptiste din România între persecuție, acomodare și rezistență (1948-1965)*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012-2013.
79. Soulet, Jean-François, *Istoria Europei de la Est de la Al Doilea Război Mondial până în prezent*, traducere de Marius Roman, Iași, Editura Polirom, 2008.
80. Șeicaru, Pamfil, *Istoria Partidelor Național, Țărănist și Național-Țărănist*, Volumul I, Madrid, Ed. Carpați, 1963.
81. Șerban, Ionuț, *Ideea de revoluție la români*, Craiova, Editura Sitech, 2010.
82. Șerbulescu, Andrei, [Belu Zilber], *Monarhia de drept dialectic. A doua versiune a memoriilor lui Belu Zilber*, București, Editura Humanitas, 1991.
83. Știrban, Aurelia, Marcel Știrban, *Din Istoria Bisericii Române Unite de la 1918 la 1941*, Satu Mare, Editura Muzeului Sătmărean, 2005.
84. Thom, Francoise, *Le moment Gorbachev*, Paris, Hachette, 1989.
85. Thom, Francoise, *Sfârșiturile comunismului*, Editura Polirom, Iași, 1996.
86. Thompson, John M. Thompson, *Russia and the Soviet Union. An historical introduction from the kievian state to the present*, Sixth Edition, Philadelphia, Westview Press, 2009.
87. Tismăneanu, Vladimir, *Revoluțiile din 1989. Intre trecut si viitor*, Iași, Polirom, 1999.
88. Tismăneanu, Vladimir, *Raport Final*, Ediția I, București, Humanitas, 2007.
89. Treadgold, Donald W., Herbert J. Ellison, *Twentieth Century Russia*, Ninth Edition, Colorado, Westview Press, 2000.
90. Troncotă, Cristian, *Torționarii, Istoria instituției Securității regimului comunist din România (1948 – 1964)*, București, Editura Elion, 2006.
91. Vățulescu, Cristina, *Cultură și poliție secretă în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2017.
92. Verdery, Katherine, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, București, Humanitas, 1994.
93. White, Stephen, *After Gorbachev*, New York, Cambridge University Press, 1993.

94. Zubok, Vladimir M., *A failed Empire: The Soviet Union in the Cold War from Stalin to Gorbachev*, Chapel Hill, The University of North Carolina Press, 2007.
95. *** *Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii Istorice*, Seria 3, Tomul 19: 1936-1937, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, București, 1937.
96. *** *Călăuza ateistului*, (traducere din limba rusă, Moscova, 1961), Editura Politică, București, 1961.
97. *** Institutul de Studii Istorice și Social-Politice de pe lângă C.C. al P.C.R., *Gîndirea revoluționară din România despre religie*, Editura Politică, București, 1983.

VI. Lucrări speciale

1. Andreiescu, Valeriu, *Istoria penticostalismului românesc*, Oradea, Editura Casa Cărții, 2012.
2. Ardeleanu, N. Rusu, *Biserica noastră și cultele minoritare*, București, 1928.
3. Baci, Pintilie, *Așa a fost*, Ediția a II-a, revizuită și adăugită, Pantelimon, Editura Viață și Sănătate, 2022.
4. Barbu, Daniel, *Biserica Ortodoxă și statul în România interbelică*, București, Editura Universitară, 2005.
5. Bălăban, Ciprian, *Istoria bisericii penticostale din România (1922-1989): instituție și harisme*, Oradea, Editura Scriptum, 2016.
6. Botoșăneanu, Grigore Leu, *Sectele din România*, Chișinău, Tipografia Eparhială „Cartea Românească”, 1931.
7. Bunaciu, Ioan, *Istoria Bisericii Baptiste din România*, Oradea, Editura Făclia, 2000.
8. Chivu-Duță Carmen, *Culte din România între prigonire și colaborare*, Iași, Editura Polirom, 2007.
9. Cojea, Vasile D., *Advenștii de Ziua a Șaptea în ilegalitate și în legalitate*, București, Casa de Editură Viață și Sănătate, 2007.
10. Idem, *Advenștismul sub comunism: aspecte*, București, Editura Card, 2003.
11. Idem, *Asuprirea Advenștilor de Ziua a Șaptea în ciuda libertății și în afara ei*, f.e., f.l., f.a.
12. Idem, *Cărări vechi și noi*, București, Editura Card, 1999.
13. Idem, *Însemnări*, București, Casa de Editură Viață și Sănătate, 2009.
14. Idem, *Lumini și umbre*, București, Editura Card, 2003.
15. Idem, *Trăiri advenște*, București, Editura Viață și Sănătate, f.a.
16. Idem, *Vechi cărări advenște*, Cernica, Editura Card, 1998.
17. Idem, *Vechi înșcrișuri advenște*, București, Editura Viață și Sănătate, f.a.
18. Cuciuc, Constantin, *Religii care au fost interzise în România*, București, Editura Gnosis, 2001.
19. Demetrescu, Ștefan, *Ce credem noi Advenștii*, București, Atelierele grafice SOCEC&Co. Societate anonimă, 1951.
20. Ernu, Vasile, *Sectanșii*, Iași, Polirom, 2015.
21. Fitzai, Corneliu Ghiocel, *Mișcarea advenștistă de ziua a șaptea din România*, Șelimbăr, Editura Clever Books Publishing, 2009.
22. Florea, Dumitru, *Advenștii de Ziua a Șaptea, cine sunt și ce vor*, f.e., f.l., 1939.
23. Florescu, Gheorghe I., *Biserica Ortodoxă Română în perioada interbelică*, Iași, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 1993.
24. Fonta, Ilie, *Libertatea religioasă în Lumea Contemporană*, București, Editura Stephanus, 1994.
25. Froom, Le Roy Edwin, *The Prophetic Faith of Our Fathers*, Volumul 4, Washington DC, Review and Herald Publishing Association, 1954.
26. Idem, *Movement of Destiy*, Washington DC, Review and Herald Publishing Association, 1971.

27. Ghioaldă, Leonida, *Labirint 116, istoria unui loc*, Pantelimon, Editura Viață și Sănătate, 2023.
28. Grigore, Gabriela, *Biserică și putere politică în România: cronică unor relații controversate reflectate în presa religioasă (1936 – 1949)*, Târgoviște, Cetatea de scaun, 2020.
29. Graur, Margareta, *Istoria Bisericii Adventiste din România povestită de pastorul Gheorghe Graur*, Pantelimon, Editura Viață și Sănătate, 2019.
30. Hărănguș, Cornel, *Istoria Bisericii Creștine Baptiste*, Dej, Editura Astra-Dej, 2004.
31. Knight, George, *Așteptătorii revenirii lui Iisus Hristos: o scurtă istorie a adventiștilor de ziua a șaptea*, București, Casa de Editură Viață și Sănătate, 2004.
32. Idem, *În căutarea identității*, Pantelimon, Editura Viață și Sănătate, 2013.
33. Loughborough John Norton, *Marea Mișcare Adventă*, Volumul I, Reghin, Editura Proteios, 1997.
34. Idem, *Marea Mișcare Adventă*, Volumul II, reghin, Editura Proteios, 1998.
35. Lucas, Theodore, *Pioneri ai adventismului*, Cernica, Editura Card, 2004.
36. Maxwell, Mervyn C., *Spune lumii!*, Pantelimon, Editura Viață și Sănătate, 2014.
37. Modoran, Gheorghe, *Biserica prin pustiul roșu*, Volumul I, București, Editura Viață și Sănătate, 2013.
38. Idem, *Biserica prin pustiul roșu*, Volumul II, București, Alege viața Publishing, 2018.
39. Idem, *Biserica prin pustiul roșu*, Volumul III, București, Alege viața Publishing, 2023.
40. Idem, *Biserica prin pustiul roșu*, Volumul IV, București, Alege viața Publishing, 2024.
41. Moiescu, Cristian, *Biserica Ortodoxă și viața politică în perioada interbelică*, București, Editura Eminescu, România, 2000.
42. Moldovan, Aron, *Biserica Adventistă și criticii ei*, București, Casa de Editură Viață și Sănătate, 1998.
43. Nickels, Richard, C. *The Adventist Movement: Its Relationship to the Seventh Day Church of God*, f.l., f.a., f.e., 2010.
44. Petrescu, Valeriu, *Presa Adventistă din România 1884 – 2002*, București, Editura Viață și Sănătate, 2003.
45. Pey, Gil, *Noaptea Strămtorărilor*, Volumul I, București, Editura Viață și Sănătate, 2003.
46. Idem, *Noaptea Strămtorărilor*, Volumul II, București, Editura Viață și Sănătate, 2003.
47. Popa, Dumitru, *Biserica Adventiștilor de Ziua a Șaptea din Republica Socialistă România*, București, Editura Curierul Adventist, 1982.
48. Idem, *Eben-Ezer, Comunitatea București-Labirint 1923-2003*, București, Editura Viață și Sănătate, 2003.
49. Idem, *Pagini din istoria Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România*, Volumul I, București, Editura Viață și Sănătate, 2008.
50. Idem, *Pagini din istoria Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România*, volumul II, București, Editura Viață și Sănătate, 2013.
51. Idem, *Pagini din istoria Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România*, Volumul III, București, Editura Viață și Sănătate, 2015.
52. Idem, *Biografii ale pionierilor Bisericii advente din România*, Volumul I, București, Grafix Print, 1995.
53. Idem, *Biografii ale pionierilor Bisericii advente din România*, Volumul II, f.e., București, 1997.
54. Popovici, Alexa, *Istoria baptiștilor din România 1856-1989*, Ediție Revizuită, Oradea, Editura Făclia, 2007.
55. Preda, Radu, *Politica religioasă a României în perioada interbelică*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, România, 2014.
56. Prokofiev, V.I., *Apariția religiei și a credinței în Dumnezeu*, București, Editura Militară, 1959.

57. Răduț, Emanuel Bogdan, *Din istoria creștinilor după Evanghelie, culegere de documente*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2013.
58. Rotaru, Ioan Gheorghe, Opriș, Dan Roșca- Năstăsescu, Beniamin, *O istorie a adventismului de ziua a șaptea din România: premise de la căderea în păcat la prima vestire a întregii solii*, Volumul I, București, Editura Viață și Sănătate, 2009.
59. Scheurlen, Paul, *Cine sunt și ce vor adventiștii?*, Brăila, Tipografia Românească, 1924.
60. Schmitt, Oliver Jens, *Biserica de stat, sau Biserica în stat?: O istorie a Bisericii Ortodoxe Române: 1918 – 1923*, București, Humanitas, 2023.
61. Schwartz, Richard W., *Light Bearers to the Remnant*, Mountain View, California, USA, Pacific Press Publishing Association, 1979.
62. Sima, Maria, *Dumnezeul minunilor-Dumnezeul meu*, București, Editura Viață și Sănătate, 2003.
63. Spalding, Arthur Whitefield, *Origin and History of Seventh-day Adventists*, vol. 1, Washington DC, Review and Herald Publishing Association, 1961.
64. Spalding, Arthur Whitefield, *Footprints of the Pioneers*, Washington DC, Review and Herald Publishing Association, 1947.
65. Stoica, Napoleon, *Bastonul de mareșal*, Cernica, Card, 2004.
66. Țurlea, Petre, *Culte neoprotestante în România interbelică*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, România, 2015.
67. Văradi, Iosif, *Persecuția comunistă în istoria adventă*, Dej, Editura DSG Press, 2002.
68. Vedinaș, Verginia, *Libertatea credințelor religioase*, București, Editura Lumina Lex, 2003.
69. White, Ellen G. White, *Martin Luther după 500 de ani*, Pantelimon, Editura Viață și Sănătate, 2017.
70. White, Ellen G. White, *Mărturii pentru biserică*, Volumul I, București, Editura Viață și Sănătate, 2010.
71. White, Ellen G., *Tragedia Veacurilor*, București, Editura Viață și Sănătate, 2002.
72. Wurmbrand, Richard, *Cu Dumnezeu în subterană*, București, Editura Stephanus, 2007.
73. Wurmbrand, Richard, *Dacă zidurile ar putea vorbi*, București, Editura Stephanus, 2021.

VII. Resurse electronice

1. http://www.arhiva.culte.gov.ro/_site/culte/biserica-adventista-de-ziua-a-saptea.html (consultat la februarie 2021).
2. <https://www.adventist.ro/index/ghid-cu-privire-la-utilizarea-zecimii/> (Consultat la 18 martie 2021).
3. <https://adventist.ro/3498/de-ce-este-sabatul-zilei-a-saptea-atat-de-important-pentru-adventistii-de-ziua-a-saptea/> (consultat la 18 ianuarie 2024).
4. <https://encyclopedia.adventist.org/article?id=DAWX&highlight=toma|aslan> (consultat la 22 mai 2024).
5. <https://www.adventist.org/statistics/> (Consultat la 10 ianuarie 2024).
6. <https://www.adventist.ro/index/ghid-cu-privire-la-utilizarea-zecimii/> (Consultat la 18 martie 2021).